№ 67. Neue Jüdische Zeitung. II. Jahrgang.

נייע יידישע צייטונג.

דיא רעדאקציאן אונד אדמיניסטראציאן בעפינדעט זיך: Schiffmannsgasse 6, Budapest, וואהין אויך דיא פראנומעראציאנס-געלדער צוזענדען זינד

איינזעראטע ווערדען בילליגסט בערעכנעט.

דיא „נייע יידישע צייטונג“ ערשיינט יעדען מאנטאג אונד דאננערסטאג.

פראנומעראציאנס - פרייזע:

גאנציאהריג 7 פל. — קר.

האלביאהריג 3 „ 50 „

פירטעליאהריג 1 „ 75 „

ב"ה בודאפעסט, ז' טבת — Budapest, Donnerstag, 29. Dezember 1881. — שנת תרמ"ב לפ"ק.

צוויא אנגעבליכע בינדניססע.

פאן לאנדאן איים, וואו מאן זיך אויף דאס לעבהאפטעסטע מיט דען אריענטאלישען אנגעלעגענהייטען בעשעפטיגט, פערברייטעט מאן זייט אייניגער צייט דיא זעלטזאממסטען געריכטע, זאוואהל איבער דיא פאליטיק אסטערדייך-אינגארנס, וויא דייטשלאנדס. דאס מיניסטעריאום גלאדסטאנע פיהלט זיך אפפענבאר בעאונרוהיגט דאריבער, דאס אללע זיינע וויהלערייען אים אריענט ביז יעטצט פאן נור זעהר געריגעם ערפאלג בעגלייטעט וואַרען אונד דאהער בעמיהט עס זיך, אלארמירענדע נאכריכטען פערברייטען צו לאססען, וועלכע מיסטרויען צווישען דען אייראפאישען מאכטען הערפאררופען קאננען. פארלייפיג איזט עס גלאדסטאנע געלונגען, דורך זיינען איינפלוס דיא רומאנען געגען אסטערדייך-אינגארן צו העטצען; זיין נאכסטעס ציעל אבער שיינט איטאליענס לאסטרעננונג פאן אסטערדייך-אונגארן אונד דייטשלאנד צו זיין.

פאר לאנגערער צייט בערייטס בראכטע איינע אין פעטערסבורג ערשיינענדע, געהיימע רוסישע צייטשריפט דיא מיטטהיילונג, גראף קאלנאקי האבע וואהרענד זיינעס אויפענטהאלטעס אין פעטערסבורג איין געהיימעס בינדניס צווישען אסטערדייך-אונגארן אונד רוסלאנד צום אבשלוס געבראכט. דאס בלאטט טהיילטע דיא איינצעלנען ארטיקעל דיעזעס בינדניססעס גענוי מיט אונד בעהייפטעטע מיט בעשטיממטהייט, גראף קאלנאקי אונד דער פערטרעטער דער רוסישען פאליטיק, הערר פאן גירס האטטען דיא דיעסבעציגליכען אבמאכונגען צו פראטאקאלל געבראכט אונד מיט איהרער אונטערשריפט פערזעהען.

דיא ערפינדונג וואר עטוואס פלומפ. דיא אבזיכט דערזעלבען לאג דייטליך אויף דער האנד, עס זאללטען אפפענבאר דיא רוסישען קרייזע, וועלכע אויף איינען נייען רוסישען אריענט-קריעג האפפען אונד דאהער געגען דיא ניהיליסטען, וועלכע רוסלאנדס מאכט שוואכען, זעהר פיינדזעליגע געזיננונגען העגען, געגען דיא רוסישע רעגירונג געהעטצט ווערדען. אין דער אייראפאישען פאליטישען וועלט נאהם מאן דאהער פאן דיעזעם אנגעבליכען בינדניס קיינע נאטיץ. נור הערר גלאדסטאנע שיינט אן דעם פלומפען מארכען געפאללען געפונדען צו האבען אונד זא לאסט ער דענן יעטצט דורך ענגלישע צייטונגען דאסזעלבע נאכמאלס אויפווארמען.

צונאכסט וואַרע עס אינטערעססאנט צו ערפאהרען, וועלכע גרינדע אסטערדייך-אונגארן האבען זאללטע, מיט רוסלאנד איין געהיימעס בינדניס צו שליעסען. געהיימע בינדניססע שליעסט מאן דאנן, ווענן מאן דיא אבזיכט האט, איינען קריעג צו בעגיננען אונד זיך דורך איין דערארטיגעס בינדניס איינען אלליאירטען (פערבינדעטען) זיכערן וויל. אסטערדייך-אונגארן בעפינדעט זיך אבער געגענווארטיג ניכט אין דיעזער לאגע אונד אין יעדעם פאלל וואַרע רוסלאנד געוויס דער לעטצטע בונדעס-גענאססע, דען עס זיך זוכען ווירדע.

עבענזא אונגלויבווירדיג זינד דיא נאכריכטען איבער דאס דייטש-טירקישע בינדניס. דיעזעלבען ווערדען אין קאנסטאנטינאפעל פאבריצירט אונד אין ענגלאנד פערברייטעט. טהאטזאכע איזט, דאס פירסט ביסמארק אויף דען איינפלוס, דען דייטשלאנד אין קאנסטאנטינאפעל אויסאיבט, געוויכט לעגט אונד דאס ער זיך בעמיהט, דורך דיא פאן איהם נאך דער טירקייא געזענדעטען דייטשען בעאמטען אייניגע ארדנונג אין דיא דארטיגען צערפאהרענען פערהאלטניססע צו בריננגען, דאמיט דיא טירקייא ניכט פאר דער צייט צערפאללע, זאנדערן דעם רוסישען אנדראנגען געגענאיבער נאך אייניגע ווידערשטאנדסקראפט ענטפאלטען קאנן. דאס דער סולטאן דיעזע פראטעקציאן, וועלכע דייטשלאנד איבער דיא טירקייא אויסאיבט, ליעבער זיעהט, אלס דיא ענגלאנדס אדער רוסלאנדס, איזט בעגרייפליך, דענן פאן דייטשלאנד האט דיא טירקייא ניכטס צו פירכטען. דייטשלאנד שטרעבט קיינען בעזיטץ אויף דער באלקאן-האלבאינזעל אדער אין קליין-אזיען אונד נארד-אפריקא אן. אבער פאן דיעזען פריינדשאפטליכען בעציעהונגען ביז צו איינער אלליאנץ איזט נאך איין זעהר וייטער וועג אונד דיא טירקייא איזט קיינע מאכט, מיט וועלכער איבערהויפט איין שטאאט זיך פערבינדען קאננטע.

ביידע בינדניססע, פאן דענען דיא ענגלישען בלאטטער פאלל זינד, זינד מיטהין לעערע ערפינדונגען אונד פערדיענען דאהער ניכט דיא מינדעסטע בעאכטונג.

נייעסטעס אויס אללען לאנדערן.

* (איינע שטיפטונג דעם קאניגס.) וויר האבען יינגסט געמעלדעט, דאס זיינע מאיעסטאט דען גרונד דעם אבגעבראננטען רינגטהעאטערס אנגעקויפט, אונד אויף דיעזעם פלאטץ איינע שולע בויען לאססען ווירד. נון בריננגט אבער דאס וויענער אמטסבלאטט נאכפאלגענדעם אללערהאכסטעס האנד-שרייבען אן דען אסטערדייכישען מיניסטער-פרעזידענטען געריכטעט: „ליעבער גראף טאאפפע! איך וויל מיינער איניגען טהיילנאהמע אן דעם טהעאטער-אונגליקע פאם 8-טען דעצעמבער אויף איינע דויערנדע ווייזע אויסדרוק געבען. איך ווערדע צו דיעזעם צוועקע אן דער שטעללע דעם רינגטהעאטערס אויף אייגענע קאסטען איין געביידע אויפפיהרען לאססען, דעססען ערטראגניססע פיר אללע צייטען דען וויענער וואהלטהאטיגקייטס-פעראיינען אונד וואהלטהאטיגקייטס-אינשטיטוטען צופליעסען זאללען. איך האבע בערייטס מיינעם קאססא-דירעקטאר דען אויפטראג ערטהיילט, דיא נאטהיגען געלד-מיטטעל צור אויספיהרונג דיעזעס בויעס אויספאלגען צו וואללען. וויען, 24. דעצעמבער, 1881. — פראנץ יאזעף.“ עס זאלל דעמנאך קיינע שולע, זאנדערן איין צינז-הויז ערבויעט ווערדען אונד דאס ערטראגניס דעם הויזעס צו וואהלטהאטיגקייטס-צוועקען פערוועדעט ווערדען.

* (אויס אונגוואר) ערהאלטען וויר דען נאכפאלגענדען בעריכט: הרב הגאון החריף מה' אברהם בראדי אבדק"ק בערעזנא אינגו, כי לקח אותו אלקים. עס ווירד וואהל וועניגען בעקאננט זיין, דאס אין דעם אונשיינבארען, דעם וועלט-פערקעהר ענטריקטעם ארטע ג. בערעזנא (אונגהער קאמיטאט) זייט 10 יאהרען אלס ראבבינער, נאך פארהערגעגאנגענעם 12יאהריגעם ווירקען אלס ראבבינאטס-אססעססאר אין קליינווארדיין (סאבאלטשער קאמיטאט), הגאון המנוח זצ"ל זעגענסרייך טהאטיג וואר. זיין נאמע וואורדע אין דען וועלט-בלאטטערן וואהל וועניג גענאננט אונד דעננאך האט דער מאנן עס פערדיענט, זיינער פערדיענסטע האלבער אום דיא העבראאישע ליטעראטור, גענאננט צו ווערדען. זיינע פיער ווערקע: פרי החג אין 2 טהיילען, מוסר השכל אונד ספר הליכות עולם, וועלך' לעטצטעס בערייטס אין פיערטער אויפלאגע ערשיענען איזט, זינד גענוגזאם צייגען זיינער וויססענשאפט אונד זיינעס ווירקענס. דיעזער צדיק נון איזט דאננערסטאג פ' מקץ אין ג. בערעזנא, נאך 4טאגיגעם קורצעם קראנקענלאגער אן לונגען-ענטצינדונג אין זיינעם 59. לעבענסיאהרע פערשיעדען. וועלך' הערבען פערלוסט דאס יודענטהום ערליטט, וועלך' הערבערען דיא געמיינדע, וועלך' אונערזעטצליכען פערלוסט דיא פאמיליע אונד זיינע אנגעהאריגען ערליטטען האבען, ברויכט וואהל ניכט ערארטערט צו ווערדען, אויך איזט מיינע פעדער צו שוואך דאצו. תנצב"ה. — הגאון המנוח זצ"ל הינטערלאסט אויסער 2 אונמינדיגען קינדערן, איינען 22יאהריגען האפפנונגספאללען זאהן, דער זיך בעשטרעבט, זיינעם פאטער עבענבירטיג צו ווערדען.

סאמועל בראדי יוניאר.

* (דיא שרעקענס-סצענען אין ווארשוי.) דעם קורצען בעריכט אונזערער מאנטאג-נוממער לאססען וויר וייטערע איינגעלאנגטע בעריכטע פאלגען: אין פורכטבארעס אונגליק האט ווארשויא געטראפפען. אין דער קרייץ-קירכע וואַרען צו וויינאכטען איבעראוס צאהלרייכע אנדאכטיגע פערזאממעלט. עס וואר געגען 12 איהר, אלס פלאטצליך דער אונהיילבריננגענדע רוף ערטאנטע: „פייער, פייער, עס ברעננט!“

אין שרעקען בראך זאפארט אין דער דיכט געדראנגטען מענגע אוים. דער פייער-שרעקען ווירקט זייט דעם וויענער טהעאטער-אונגליקספאלל פיעל העפטיגער אויך אויף דיא נערפען דער היעזיגען בעפאלקערונג. אהנע זיך וייטער רעכענשאפט דאריבער צו געבען, אב אים אינגערן דער קירכע מאסען לייכט ברעננבארען מאטעריאלס אנגעהייפט זיין קאננען, ווענדעטע זיך דיא מענגע צור פלוכט דעם הויפט-אויסגאנגע צו. אין פורכטבארעס דראנגען אונד פרעססען ענטשטאנד, איין גרויענפאללער טומולט, איין שרעקליכעס שטאקען אונד ווידער ווילדעס פארטבעוועגען. פארמליכע מענשענקנייעל רוטשטען איבער דיא ביידען טרעפפען-גאנגע ביז אויף דיא שטראסע. אייניגע וועניגע מינוטען אונד דאס אונגליק וואר געשעהען. פיערציג מענשען טאדט. הונדערטע מענשען פערוואונדעט דארונטער פיעלע טאדטליך. דאס איזט דיא פערלוסט-ליסטע. אונווייט פאן דער קירכע איזט דאס גראסטע שפיטאל ווארשוי'ס, דאס סט. ראכוס-שפיטאל געלעגען. דארטהין וואורדען דיא פערוואונדעטען, דארטהין אויך דיא טאדטען געבראכט.

אין דעם גראסען האפע דעם שפיטאלעס זינד דיא פירציג באהרען מיט דען טאדטען אויפגעשטעללט, דאמיט זיא ערקאננט ווערדען קאננען. דער האף איזט מיט דען יאממערנדען אנגעהאריגען דער געטאדטעטען אנגעפיללט. אין דען זאלען דעם שפיטאלעס ווערדען אן דען פערלעטצטען פאן דען ארצטען, דיא צאהלרייך הערבייגעאיילט וואַרען, דיא דרינגענדסטען אפעראציאנען פארגענאממען. דאז רעטטונגסווערק איזט גוט ארגאניזירט.

דא ענטשטעהען נייע שרעקקענסצענען. אין דען פאר דער קירכע אונד דעם שפיטאלע זיך שטויענדען מענשענמאססען ענטשטעהט דאז געריכט: יידישע טאשענדיבע העטטען זיך אין דיא קירכע געשליכען אונד פאן איהנען זייא דער אלארמרוף אויסגעגאנגען, דאס עס ברעננע, אום געדראנגע דעסטא לייכטער אונד זיכערער דיא טאשען לעערען צו קאננען.

האנדעלס-בעריכט דער וואָכע.

ווייצען. דיא פרייזע בלייבען אונפעראַ:

אין דער פאַרוואַרטונג, פעריקופט וואורדען 45,000 מ-צטר ווייץ נאַטירען אים אוילנעפיינען: פרייהאַרפוויצען פאַן 12 נולד׳ 25 קר׳ ביז 12 נ׳ 42. — קאָרן 8 נולד׳ 20 קר׳ ביז 8,65 נולד׳. — גערסטע: פוטטער-גערסטע 6 נולד׳ 75 קר׳, ברייגנגערגערסטע פאַן 7 נולד׳ — קר׳ ביז 7 נולד׳ 45 קר׳, פרימע מאלצ-גערסטע 7.40—7.80 נולד׳. האַפער: אבנאטען צעסלוך נוס פיר פלאַטעק-קאָנווס. פרייזע פאַן 6 נולד׳ 90 ביז 7.10 נולד׳. פערמינע פער פרוההאַר 8 נולד׳ 20—25 קר׳. קוקורוזע, שטיינגער מיט 15 קר׳, ברייגנגער-וואאַרע 6 נולד׳ 70 קר׳ ביז 6 נולד׳ 85 קר׳, פרימע פאַן 7 נולד׳ 10 קר׳ ביז 7 נולד׳ 12 קר׳. פער-מינע פער מאי-יוני 7 נולד׳ 14 קר׳.

רעפס. קאַהל פער אויוטפס-פעפעמבער 13 נולד׳ 50 קר׳ ביז 13 נולד׳ 75 קר׳.

ריבאָל פעפס מיט 35 נולד׳ ביז 35 נולד׳ 50 קר.

מעהלפרייזע פער 100 פיזא אב בודאפעפסט.

N.	0	1	2	3	4	5	6	7	8
s.	16.—	17.80	17.—	18.80	19.60	20.40	21.—	21.70	22.40
N.	8¼	פיינע סלייע נאַבעט סלייע					4.50		10.80
s.	14.40	4.50							

שפּיריטוס. אין דיעזער וואָכע וואר דיא נעשאַפעפס-שטימונג איינע עטוואס מאַטעטע אונד נאַטירען ווייר: דאָר-שפּיריטוס מיט 31 נולד׳ 75 קר׳, אין נאַיסס-שען 32 נולד׳ 25 קר׳, אין קאָנזומענטען 32 נולד׳ 75 קר׳, פרעמדעפינ-וואאַרע 34 נולד׳ 50 קר׳.

צוויעשטען. באָבנישע מיט 25 נולד׳ — קר׳ ביז 29 נולד׳, פערבישע מיט 19 נולד׳ 50 קר׳ ביז 21 נולד׳. לעקוואר. סלאוואקישע וואאַרע 17 נולד׳ — קר׳ באנאפעס מיט 15 נולד׳ 50 קר׳ ביז 9 נולד׳.

פעטראָלעאַם. שוואכעס נעשאַפט מיט 16 נולד׳ 25 קר׳ פראָפּעסע וואאַרע פער 100 קיראָגראַם אונד נעפּעסע קאַססע.

אונשליטט (חלב). קערנ-אונשליטט איזט פאַן 46 נולד׳ ביז 47 נולד׳ נעשטייגען.

ראָהע הייטע. אונגאַרישע קוההייטע 112 ביז 115 נולד׳, טראָקענע אָקסנהייטע 110—114 נולד׳ פער 100 קילאָ. אונגאַרישע פשטלינג 117—118 נולד׳, באנאפער קניפּען 120—130 נולד׳, דייטשע קוההייטע 115—118 נולד׳, ראָסהייטע 10 נולד׳ — קר׳ ביז 11 נולד׳ — קר׳ פער פאאר.

האָזוואָס צו 8 נולד׳ 50 קר׳ נעשלאָסען. נע-זונדע וואאַרע 9 נולד׳.

שאַפּיואָלע. פעריקופט וואורדען: משטעלפיינע אנייגשוט פיר טוך צו 90 נולד׳, איינגעלעגע צו דעם נייא-יאהרס-וואָללמאַרקט איינגעראָפּעטענע קייפער האַבען נור געיינגע קוואַנטיטעטען אויס דעם פלאַטעק גע-נאָמען.

יידישע אנטיקוואר-האנדלונג

דעם ״ שלעזינגער, לוידאַנ-נאַסטע נומ׳ 6

בודאפעסט.

קויפט אונד פעריקופט אללע נאַטיטנגען העבראָיִשע ביכער. נעוואהרט דיא בעסטען פייזע פיר אלטע סאַרים אונד פעריקופט זעהר בילליג אלטע אונד נייע איינאַלגאַנ: סאַרים, ריק, טורים, רמב״ם, ש״ע ש״ת, אללע נאַטיטנגען נעבעט-ביכער, טלית׳ים עטצ.

ברייפליכע אנפראַגען ווערדען זאָפאָרט בע-אנטוואָרטעט. בעשטעללונגען נעגען נאַכנאהמע עפּפּעקטיאָרט. ניכטקאָנווענירענדעס ווירד אימ-נעטיישט. 5

עגטהאַרענגנס-מעטעל

״דעפּילאַטאָר.״

דאס בעסטע אינשאַרלירע מעטעל, לייכט אנווענדבאר. פאַרצעצעהען דעם ווינגען זיינעס אזיגעניק-געהאלטעס אימעטער שאַרליבען זאַגע-נאנגען אירהוס. — צו האבען גע״ר אפּאַ-טהעקע דעס הערען אזעף פ׳ טאַראָ קאָנגס-נאסטע אונד ביא ל. האנדעל, אפּאָטהעקע׳ ווא״טצנער בולקעוואַרד. — פייזע איינעס פלאַש-בעגס 1 נולדען, מיט אפּאַס-פּעריזענדונג 15 קר׳ מעהר. 5

דיא נייעסטע ערפינדונג

איזט דאס נאך פאַראָפּאַנ באָאנדר אויס אמעריקא נייפערבעסערטער עלאַסטע-שע ברוכבאנד פאַן אַל-ליטעער, וואוהאַל פיר העי-רען אלס אויך פיר דאמען אונד קינדער; זערבעס איזט אהנע פעדערן אויס ווייגעס גומט קויסטלוך קאָנשטרו-איט אונד דאס דען צוויעק, דאס עס זעלבסט דיא פער-אלטעסטען בריכע אין קורצעסטער צייט אין דאס גלייכע לאנגע ברינגט.

פ ר י י ז: איינפאכע פאַן 6—7 נולדען, דאפּ-עלטע פאַן 10—15 נולדען. פיר קינדער עוס דיא האַלפ-טע בילליגער.

נאָיסס לאנגע אין מוטטער-שפּרייטען, לויפט-אַל-טער, בעטט-איינלאנגען, נומטי-שפּרייטפּפּען אונד אַל-לער נומי-וואאַרענ-אַרטיקעל. — ביא בריף-באַנדערן בי-טע אנזוגענען, אָב רעפּס, לייגט אַרבע דאָפּפּעלט, זא איזט דיא לייכטיטע. 2

☛ בעשטעללונגען מטטעלטס נאכנאהמע אינ-נעהענד ביא

MORITZ POLLITZER, k. k. Bandagist, Budapest, Franz Deákgasse.

Filiale: Königsgasse Nr. 8, neben dem Orzi'schen Hause.

פאַבריקסמאַסיג געוואהענע וואָללע 2 נולד׳ — קר׳ ביז 2 נולד׳ 60 קר׳ פער קילאָ.

קאַרטאָפּפעלן מיט 3 נולד׳ 50 קר׳ פער מעטער-צענטער.

ווינטשטיין. בעססערע וואאַרע 54—65 נולד׳, נעריינ-גערע 55—56 נולד׳.

וואכס. אַזאָנגייער 121—122 נולד׳, סלאוואָנישעס 125 נולד׳.

לעדער-נעשאַפט. קוההייטע 6—7קילאָ 200—230 נולד׳, איינמאל פערזעצטעס טערצען פאַן 10—14קילאָ 172—174 נולד׳, צווייטמאל פערזעצטעס טערצען 15—18 קילאָ 164—165 נולד׳, דרייטמאל פערזעצטעס טערצען 19 ביז 21 קילאָ 166—168 נולד׳.

ווייצנער פריכט-פרייזע.

ווייצען. טהיס- 77—78 קילאָ 13 נולד׳ 10 קר׳ ביז 13 נולד׳ 30 קר׳. פער מ.-צטר.

קאָרן. אונגאַרישעס 67—70 קילאָ 9 נולד׳ 25 קר׳ ביז 9 נולד׳ 45 קר׳ פער מ.-צטר.

נערסטע. סלאוואקישע 9 נולד׳ — קר׳ ביז 10 נולד׳ — קר׳.

קוקורוזן. באנאטער 7 נולד׳—50 קר׳.

האַפער. אונגאַרישער 8 נולד׳ 15 קר׳ ביז 8 נולד׳ 40 קר׳ פער מעטער-צענטנער.

רעפס. באנאטער —.— ביז —.— נולד׳ קאָהל 15 ביז 11 נולד׳ 50 קר׳.

לאָטטעריע-ציהונגען פאַם 24. דעצעמבער:

בודאפעסט: 52 47 82 69 15

לינץ: 32 10 83 40 57

פּראָגנאָזטיקער רעדאקטער

יקותיאל הלוי לעדערער.

וויכטיג פיר רעגאַליענפאָבריקאַנטען!

טרעבער-עססענץ, סלייאָוויטץ-עססענץ, רום-עססענץ, לאָגער-עססענץ אונד אללע ליקאָר-עססענצען אונד אלע צור ערצייגונג פאַן נייסטנגען גערראַנטען אויף קאַלטעס ווייגע אָהנע אפּפּאַראַטען

bei **Arnold Watterich, Budapest,**

Fabrikslager: Tabakgasse, vis-à-vis dem isr. Tempel

מאַניפּולאַציאָנס-ביכער אין אללען שפּראַכען נראַטיס. ווייגקלאַרפּלעכר, ווייגבאָקיעסס. ווייג-פערמעהרונגס-עססענץ, ווייג-נייסט, עגטעוערונגס-פּולפּער, גלייצערין עטצ. צור ווייגמאַנ-פּז-לאַציאָנ.

☛ המבער-וואַסט אונד צייטונגס-וואַסט בילליגסט.

בודאפעסטער באָרזענקורזע פאַם 27. דעצעמבער.

לאָזע.	קר׳	פל׳.
1854ער פּפּרינגזאַמען צו 100 נולדען	122.50	
1860ער „ „ נאַנגע לאָזע	133	
1860ער „ „ פינסטע	135	
1864ער שטאַמפּלאָזע צו 100 נולדען	172	
1864ער „ „ צו 50 „	170	
קרעדיטלאָזע	181	
לאָנדאָנ-דאַמפּפשיפפאַהרטס-לאָזע	107.50	
אונגאַרישע פּראַמיסע-לאָזע צו 100 נולדען	122.50	
דעטטע האַלבע צו 50 נולדען	120.50	
טריעסטער לאָזע	112.75	
ווינגיע קאָסמופּאָלליטע	132	
טריעסטער לאָזע צו 100 נולדען	127	
קאָמע ווינגעגשיינע	36	
טורקעזלאָזע	28	
אינבאַרוקער לאָזע	24.75	
קלאַרע לאָזע צו 40 נולדען	32	
בעלגעווישע לאָזע „ 10 „	18	
קראַקויער לאָזע „ 20 „	21.50	
אָלנער לאָזע „ 40 „	40	
פאַלאַסי לאָזע „ 40 „	38	
ווינדישגראַטלאָזע „ 10 „	19.50	
פאַלס לאָזע „ 40 „	52.50	
וואַרעדיגער לאָזע „ 20 „	22.50	
סט. גענאָיס לאָזע „ 20 „	49.50	
מאַגדאַלענע לאָזע „ 20 „	25.40	
וואַלדשטיין לאָזע „ 20 „	30.25	
ווינדישגראַטלאָזע „ 20 „	—	
לאַיבאַכער לאָזע „ 20 „	23.50	

ווערטה-פּאַפּיערע.	קר׳	פל׳.
אונגאַרישע אַרלענעסטע	50	119
אונגאַרישע אַפּאַטיע-ריגנטע	67	89
אונגאַרישע נרונדענטלאַסטונגען	50	99
שטעטטיער-באַנאַפּטע		98
וויעבענגריגישע	99.20	
גאַליציע		102
בוקאָוויגע	100.50	
אונגאַרישע איינגאַבריג-אַנלעהען	133.25	
ווינגיגערענס-אַבלאָזונגס-אַבליגאַציאָנען	96.75	
פאַפּאַזיטיגע דער אונגאַרישען באַדענקרע-		
דיט-אנשטאַלט צו 5% פּערצענט	101.80	
דעטטע דער אונג. הויפּטשטה.-באַנק צו 5½%	102	
דעטטע אַלגעמ. באַדענקרעדיט צו 5½%	103.50	
דעטטע צו 5 פּערצענט	102.50	
דער אונגאַריש-גאַליציגער	166.50	
דער נאַדאָפּטבאַהן	169.50	
אסטעריגישע קרעדיט-אַקטיען	356	
אונגאַרישע קרעדיט-אַקטיען	351	
פערבישע 3% אָבליגאַטיען	45	
גלד-קורזע.		
בלגיע-פּאַריז	100	
וואַרשאַו	5.56	
אסטעריגיש-אונגאַרישע 8-טולדען-נאָטע-		
שטק (20 פראַנקס)	9.40	
באַלגאַראַד	9.40	
ווייטשע דייטשבאַנקנאָטען	58.10	
20פראַנק-שטיקע	11.59	
רוסישע פּאַפּיערוובעל	1.26	

פּרוכטפּרייזע דער קאָנהאַללע פאַם 27. דעצעמבער.

פּריכטע	קר׳	פל׳	פער 100 קילאָגראַם
קאָרן נייא	72		8.— —8.60
נעיסטע מאַלץ	64		—.— —.—
נעיסטע פּוטטער	62		7.40—7.20
האַפער	40		7.65—7.30
קוקורוזן באנאטער	75		6.80—6.85
אונגעריער	73		6.70—6.65
הייזע ראַטע.	—		6.35—6.—
ווייצען פער פרייאַרבעט			12.37
„ „ הערבסט			—.—
קוקורוזן „ מאַי-יוני			7.12
נערסטע „ הערבסט			—.—
האַפער „ פרייאַרבעט			8.20
רעפס			—.—
הילזענפּריכטע			
וויאָלען			9.50 9.—
צווייגענבאָהנען			12.— 11.50
לינזען			11.20 11.—
ערבסען			11.— 10.50
הייזעבוינען וואַסס ראַק			10.75 10.50
מאָהן, נייזיר 34 פל. בלוי			40.— 39.—
האַזעלנוסען			9.25 9.—

פּריכטע	קר׳	פל׳	פער 100 קילאָגראַם
	—		—.— —.—
	74		
נעיסטע מאַלץ	76		11.40—11.50
	77		11.55—11.65
	78		11.70—11.80
	79		11.85—11.95
	80		11.95—12.95
			12.—12.05
	75		11.90—12.—
	76		12.05—12.15
	77		12.20—12.30
	78		12.35—12.40
	79		12.40—12.45
	80		12.45—12.55
	75		12.20—12.30
	76		12.35—12.45
	77		12.50—12.60
	78		12.65—12.70
	79		12.75—12.80
	80		12.80—12.85
	75		12.10—12.20
	76		12.25—12.35
	77		12.55—12.60
	78		12.6 —12.65
	79		12.65—12.70
	80		12.70—12.75

פּרייזע פיר ווייצען אין אונגאַרן: אַלטע ווייצען 21.40 נולד׳.

שפּיריטוס. פּרעסהעפען. —.35 נולד׳.

Herausgeber und verantw. Redakteur: Carl Lederer.

Druck von Emerich Bartalits. Budapest, VIII., Esztergáczgasse Nr. 12.

רעניערונג וואר זעהר ערנסטען. אלס זיא פאן דעם פיינלעכען איינדרוק פון פאהרען, דיזע נעווס סע שטעללטען דער טהעאטער־ערעד אין אסטערריכ־אונגארן הערפאָרגערופען, וויא באייסים דער רומאנישע מינסטער־פראזידענט פאר דען דע־פוטירטען לויט ערלאָבטנוס. האט דיא רומאנישע רעגיערונג דיעזע בעלייטיגונג ניט מיט אבזיכט געטהאן, דענן רומאנישע אין דער אסטערריכ־אונגארישען מאנארכיע עהער נאך צו דאנק אונד לאב פערפאָלגטעס. דיא רומאנישע רע־גיערונג האָט פון גוטן פיר אידרע פאָלגטס, אָפּ־פען אונד אויסרכטיג אידער לעבהאפ־טעס בעדיערען אבער אללעס אויסצודר־כען, וואס פאָן דער אסטערריכ־אונגארישען רע־גיערונג אין דער טהרהאן־ערדע אלס בעפיעלטיגונגען אנגעזעהען וואָרדע. — אך האָפּפען, דאס דיעזע אָפּפענע, אויסרכטיגע ערקלערונג פאָן נון אן אללעס בעזייטיגונג ווערדע. וואס דיא גוטען בע־ציעהונגען צווישען אונס אונד אסטערריכ־אונ־גארן שאפיגען קאָנטען." — דיעזע אָפּפענע אונד אויסרכטיגע אבביטטע דער רומאנישען רעגיע־רונג ווירד פאָן אינזערער־ערגיערונג אלס אללקאָממען גענעגנעט בעטראכטעט. אונד זא־מיט איזט דער צווישענפאָלל וועגען דער רומא־נישען בעליידיגונג בעזייטיגט.

* (דיא עגטהיללטען האָדעפע־שען פאָר גערכט.) אין משקאָלץ פאָנד אם 24. דיעזען מאָנאטס דיא שלוס־פערהאנדלונג אין אנגעלעגענהייטען דער פאָם בלאטטע „ערדיש־ערטעש" פערפאָלגטעס לויט האָפּ־דעפעשען שטאטט. דער צייטונגס־שרייבער מיכעל זיאנזא איזט אנגעקלאגט, דיא דעפעשען וועלכע דער רוסישע קאיזער אלעקסאנדער III. אן אינזערן קאָנג נאך משקאָלץ גערכטעט האט, אונרעכטמאָסיג זיך אנגעאיגנעט אונד דעם „ערדיש־ערטעש" צור בעפעלעגונג אלס־דען־דעט צו האבען. וואהרוך ער זיך דער פער־לעטצונג דעס דעפעשען־נעהיימנעסס שולדיג געמאכט האט, וואס לויט דעם טהעאַר־נעזעטצ־בוכע מיט 8 טאגען אדרעסט אונד מיט איינער גערד־שטראפע פאָן 100 גולדען צו אהנדען איזט. מיכאעל וואנצא ערצאהלט, וויא ער פון נאכען אינשולדיגער וויזע אן דען בעזיטץ דער דעפע־שען געלאנגטע. דער מאָבעל־האנדלער קארל גבזיער, וועלכער דיא וואהרהייט דיגער מא־יעסטאט דעס קאָנגס וואהרענד זיינעס אויפענט־

„נאָטט זיינע אידן", אנטשלקלבא שבא. „ער איזט דער שטאָלץ אונד דיא האָפּפנונג דעס פעיוויישען ישראל."

„ער מאכטע." אנטשלדזוקנס. „דאס אללע וועלט דיא הודה לעניגע. דער אויפיהדער דער הערדען, דען איך דיר. אָ הודהערר. אונלאנגנס עפפפאָלגן. דיינעט פייהדער בייא מיר. אלס מיין זאהן מיך פאר איינער צייט בעזוכטע, לערנטע ער דעסטען פלוהיים שאפצען אונד דיינע בעדייענדערן נייסטאנאלאנען; ער וואָللטע אידן פערגאלדסטען, מיט נאך יבנה צו נעהען אונד הארט צו לערנען, אבער דער מאנן וויינערטע זיך נעשטידען; ער האפסט דיא נעלערטען."

רחל הארכטע אויף.

„וואָللטע מיר עס נעלינגען", דאכטע זיא. „דייזען עקבא פיר דיא הייליגע אויפטאבצ צו נעווינגען, פיר דיא דער נאָאמ רבי אליעזר אידן ניכט צו בעניסטערן פער־מאכטע?"

* * *

רבי יוחנן בן זכאי וואר ערקראנקט; זיינע שלירע, רבי אליעזר בן הורקנוס, רבי יהושע בן חנני, רבי יוסי הכהן, רבי שמעון בן נתנאל, רבי אלעזר בן ערך אונד רבי נמליאל בעגאבען זיך צו דעם קראנקען לעהרער. אום אידם צו בעזוכען. אלס ער זיא ערבליקטע, פינג ער אן צו וויינען. דא שפראכען דיא שלירע צו אידם:

„דוא נאָטטער לעהרער, ישראלס ליכטע, דיא הייליג דער נאָטטעפלעהרען, דעסטען נייסט פונקען שטערהם. וויא דער האממער, דער דא דרעלנט צערשלייטשערס. וואהרנס וויינסט דיא?"

אונד רבי יוחנן שפראך:

„וויינען מאן מיך פאר איינען פעשעלכען קאָנג אין נערוכס פיהרען ווידרע, מיסטסט איך מיך דא ניכט אנ־סטיגען? אונד נון, דא איך אים בעניאָסס שעהען, פאר דען קאָנג דער קאָנגס, פאר דען אללאָמאכטיגען בעהערר־שער דעם וועלטאללס טרעטען צו מיסטן, פאר דען אונבעשעטצלכען רכטער, פאר דען אללוויסטענדען נאָטט, זאָللי איך דא ניכט וויינען? וועד וויינס וועللכען וועג מאן שיקען דורך ווידר, אבר דעם פאראדייזעס זעיינקעיט אדער אין דער אללדע אבגרונד?"

אונד דיא שלירע שפראכען:

„אונזער לעהרער. יענגע אונז!"

„מאָנעס איהר שעשטס, שפראך רבי יוחנן, „נאָטט זא פירכטען, וויא איהר דיא מיצוטען פירכטעט!"

„ניכט מעהר?" פאנאטען דיא שלירע ערשטאָנען.

„וויינען איהר איך דער אללגענעדוראס נאָטטס שעשטס בעזואוסס זיין ווערדע, זא ווערדע איהר ניי־מאלס זינדיגען, וויא זיך א דער מענש שאָטט מיך גע־נעזוואהרט זיינער מיטמענשען צוואוס אונערכטעס צו טהון."

אונטערע ווייזען האבען רבי יוחנן בן זכאי מיט חזקיהו, מלך יהודה, פערגלייכען, צו דען צייטען דיעזעס קאָנגס בראך דאז פערדערבען אבער ישראל הערייזן. דיא אייריישע וועלטאמכט פערנכטעטעט דאז רייך ישראל אונד פהרהיים דיא עצען שאָטטמע אין דיא נעפאנגענע־שאפט הייזוויס. נון דעם נאָטטפערטרויען אונד דער פאָטטמיקעיט דעס קאָנגס חזקיהו נעלאנג עס. איינען קלייניגן טהייל דעס אויראעליטשען פאָלקעס פאר דער פערגיעסונג דורך דאס מסור־ריטשע וועللכעריי צו בעוואה־רען, אונד נאך עראָבלטער ערשטונג וזכטע חזקיהו דען בעששאנד דעס אינבערריעסטען אין דער פלייטיגען בע־שאפטיגונג דעס פאָלקס מיט דער נאָטטליכען לעהרע.

(אָראטעשאנד פאלגט.)

אָפּפענער שפ־עכזאאל.

דיא אריגינאל

זינגער־נאָהמשינען

זינד אנערקאנגט דיא בעסטע דער וועלט אונד וואהרדען איך מעהר אלס 150 אויסשעללונגען פרייזגעקראָנט. דיעזעלבען ווערדען גענען

ראטענצאהלונג פאָן 5 פל. פער מאָנאט פערקויפט.

נ. ניידלינגער, בודאפעסט, וואיטצנערגאססע 26.

דאז גערעכט פינדעט בלוטצשנעלל פער-בריטונג. איינע טאשטניבע מאניפולירטע אינגווישען אין דער מעגנע אונד וואהרדע דאס-ביא ערגרייפען, דיא פאלצייא אדרעטרטע זיא, דיא מאססע עראך, אין דעם גלויבן, דאס דיא-זעלבע ליטעע אין דער מרכבע איא פאניק הער-פאר-גע-מען דיא עטעטען, שטרעצטע אויף זיא לאז, אים זיא צ טאדטען.

נר- מיט מהע געלאנגט עס דער פאלצייא, דיא פערהאפטעטען אינס געפאנגנים אבצוזיה-רען. דיא וויהטעדען פאלקסמאססען וועלצטען זיך אום דיא צימיס פאן יודען בעזאהנטען שדאטשהילע אונד צינאבאנס געגען דיא אלט-שטאדט. פאן 1 אוהר אב נאב עס צוזאמטעג-שטאסע אין אללען פאר-שטאדטען, דיא פיעל-פאך איינגען בלוטיגן אינסגאנצנאה-מען, אנדעס דיא אנגעפאללענען זיך עגערניש צור וועהרע זעצטצען, דיא פאלצייא רייכטע ניכט איים, דיא טומולטע אונד דיא קאפפעפ-הינטאבלארטען, איינע ערנסטע בעיינענגנ שיינט איסטערבאכען צו זיין.

אם נאכמיטטאג ערשיען איינע פאלצייא-קוריטמאסטע, וועלכע אנארדנעטע, דאס פאן 5 אוהר אב אללע הייזער דער שטאדט אונד אין דען פאר-שטאדטען געשלאססען ווערדען מוססען. דאס מלומה וואהרדע אין דען קאטעגאר-בעי-שטשאפט געהאלטען. אביראלל פאנדען קאמפפע שטאטט אונד שטא-רקע מיליטאר-אב-טהיילונגען קאנצענטרירטען זיך איף דען וויב-טיגערען פלאטצען דער שטאדט.

אין נייערע טעלעגראמם איים לעמבערג מעלדעט: איבער דיא לעמבערגע פאר-נאנגע אין וואר-שוי וויהרד בעריכטעט, דאס שאן זייט איינ-גען מאיגן מעהרייע אינבעגאנגטע אינזוויידען דאס אללערהאנד בעדענקליכע גערעכטע אין אימלוף וועטצטע אונד דען אנאבע צו איס-שרייטונגען גענען דיא יודען אונד אנא-פערטען. דער גענעראל-גובערנער אונד דער פאלצייא-מייסטער, דיא פאן דען יוהלטע-יאהרען אין קענענזיס געוועטצט וויא-רדע, האבען עס עדאך נ י כ ט פיר נא-ההיג געפונדען, איינע ערגנע וועלכע פאר-יכסס-מאס-רעגען צו טרעפפען.

אין וואר-שוי ערשיען שאן זייט יהרהרען אין ליילבלכס אינפארגנהמען צוישען דער בריסט-ליבען אונד דער יידישען בעפאלקערונג, זא דאס מאן אנגנעהמען קאנן, דאס אין דען קראוואללען אונגלקטען וויהרד איינע נייע יודען-העטצע בע-ריכטעט. עס זינד יהאל נאכסט מיטלבאר-יישע פארריכטסס-מאסרעגעלן געגען דיא העטצער נע-טראפפען ווארדען. פעעלע פאס געזונדעל זינד בעריישס פערהאפטעטעס; אבער דיא פירכטס אום. דיא זיכערהייט דער יידישען בעפאלקערונג בע-שעהט נאך איممער. האפפענטליך ווירד עס דען גיסטליכען, וועלכע איך שאן אם פרהה-אהרע גע מען דיא רוסישען יודען-פעפאלגנ-גען פרעדיגטען, איך ועטצט נעלנגען, דיא זיכער-הייט דער אינשולדיג פערפאלגטען יודען הערצי-שטעללען.

* (איין בי ללי גער בייטראג פיר דיא פערעאנגליכטען דעם רינג-טהעאטערס) אין אלט-אפען עקסקורס-ווייט מעהר אלס פיערציג אהרען אין פעראין „ביקור חולים“, פאן דעסען עקסקעסשען נור דיא וויגינסטען וויאיסען, דיא מטגליעדער דיע-זעס פערעאיינס בעצאהלען איינען יאהרעס-בייטראג פאן — עייא קרייעצען אונד דער צייעק בעשטעהט דאריין, פיר דיא טאדטען צו בעטען אונד נאך יישעם רישוס לבטליין אנצוצינדען, דיעזער „ביקור חולים“-פערין האט אין דיעזער אם 26. דעצעמבער אבגעהאלטענען אישסיס-וזטצונג איבער אנארא דעם הערען בערנהארד אונגעלידער בעשלאפסען, אנלאסליך דעם בראנד-אינגליכם דעם רינג-טהעאטערס אין ווען פיר דיא דאזוגלבסס פערבראנגטען אפפער, דערען נאמטע אינגאר אונד דערגיאנן נ כ ט בע-קאנגט וואר דע, אללרהילך אם 8. דעצעמבער דאס בייא איזראעליטען אביליכע אהרצייס-ליכט אם טעמפעל צו אלט-אפען אנצוצינדען, פיר דיא זזעלבן דער פעראונגלקטען דאס „קדיש“-געבעט צו זאגען אינד בייא יעדעסמא-לינגס „מזכיר נשמות“ איך דיעזער אפפער צו נעדענקען.

* (רימאניען בי טטעט אים פער-צייהונג.) דיא שטרייט-אנגעלעגענהייט צווי-שען אינזווערמאנארכיע אינד רומאניען וועגענ דער בעליידיגענדען אין-אטע אין דער רומאניישען טהרארנעדע האט נין עגדלך אדהרען בעפייע-דיגענדען אבשלוס נעפונדען. דער רומאניישע גע-זאנדטע אין וויען אבערניכט נון אים פאראנע דער רומאניישען רעגיערונג אינזווערעס נייען אים-וואר-טונגען מינסטער אינע דעפעשע, וועלכע פאלגענדרמאסען לוטעט: „דיא רומאניישע רעגיערונג ווירד אינע נייע יודען-העטצע בע-ריכטעט. עס זינד יאהל נאכסט מיטלבאר-יישע פארריכטסס-מאסרעגעלן געגען דיא העטצער נע-טראפפען ווארדען. פעעלע פאס געזונדעל זינד בעריישס פערהאפטעטעס; אבער דיא פירכטס אום. דיא זיכערהייט דער יידישען בעפאלקערונג בע-שעהט נאך איممער. האפפענטליך ווירד עס דען גיסטליכען, וועלכע איך שאן אם פרהה-אהרע גע מען דיא רוסישען יודען-פעפאלגנ-גען פרעדיגטען, איך ועטצט נעלנגען, דיא זיכער-הייט דער אינשולדיג פערפאלגטען יודען הערצי-שטעללען.

* (איין בי ללי גער בייטראג פיר דיא פערעאנגליכטען דעם רינג-טהעאטערס) אין אלט-אפען עקסקורס-ווייט מעהר אלס פיערציג אהרען אין פעראין „ביקור חולים“, פאן דעסען עקסקעסשען נור דיא וויגינסטען וויאיסען, דיא מטגליעדער דיע-זעס פערעאיינס בעצאהלען איינען יאהרעס-בייטראג פאן — עייא קרייעצען אונד דער צייעק בעשטעהט דאריין, פיר דיא טאדטען צו בעטען אונד נאך יישעם רישוס לבטליין אנצוצינדען, דיעזער „ביקור חולים“-פערין האט אין דיעזער אם 26. דעצעמבער אבגעהאלטענען אישסיס-וזטצונג איבער אנארא דעם הערען בערנהארד אונגעלידער בעשלאפסען, אנלאסליך דעם בראנד-אינגליכם דעם רינג-טהעאטערס אין ווען פיר דיא דאזוגלבסס פערבראנגטען אפפער, דערען נאמטע אינגאר אונד דערגיאנן נ כ ט בע-קאנגט וואר דע, אללרהילך אם 8. דעצעמבער דאס בייא איזראעליטען אביליכע אהרצייס-ליכט אם טעמפעל צו אלט-אפען אנצוצינדען, פיר דיא זזעלבן דער פעראונגלקטען דאס „קדיש“-געבעט צו זאגען אינד בייא יעדעסמא-לינגס „מזכיר נשמות“ איך דיעזער אפפער צו נעדענקען.

* (רימאניען בי טטעט אים פער-צייהונג.) דיא שטרייט-אנגעלעגענהייט צווי-שען אינזווערמאנארכיע אינד רומאניען וועגענ דער בעליידיגענדען אין-אטע אין דער רומאניישען טהרארנעדע האט נין עגדלך אדהרען בעפייע-דיגענדען אבשלוס נעפונדען. דער רומאניישע גע-זאנדטע אין וויען אבערניכט נון אים פאראנע דער רומאניישען רעגיערונג אינזווערעס נייען אים-וואר-טונגען מינסטער אינע דעפעשע, וועלכע פאלגענדרמאסען לוטעט: „דיא רומאניישע

דעם אלטען ערבהיילע ישראלס צוריק, איך קאנן דא-פאן אין מעריקווירדיגעס בייسשפיעל ערצעהלען. מיין אפאטער ז"ל, וואר איין פראممער הייליגער אונד געלעהר-טער מאנן, ער וואר אין שלעי פאס נראסען הלל זיין נראפסער מוممער וואר, דאס אך. זיין אייניגער זאהן מיך נכט דער פאראפשונג דער נאפטטעלערע דעשעפ-אפטטע. מיין אפאטער האטטע דיא פערוואלטונג אונזערער נשטער פערנהלאסטע. ער האטטע יא נור זיין פיר דאז שטודיאם דער תורה אונד פיר דיא דאנצאלטטעטע ער-פיללונג אללער רעליגיאזן אפערשיטען; איך דאנקע דאס האבע איינע פראקטישען פערשאנד, אונד פ מאהס מיר ווערה. דאס אונזערע שאנע נשטר אונז נא נערענגען ערשאנע נראבסטן; איך ווידמעטע מיך דער לאנדווירטה-שאפט אונד נראבסטע מיינע צ ייט פאן מאנגונג פריה ביז אבענדס שפאט אם פעלד אונד וואלד. דיא שטאלל אונד שטייכער. פערגענגען בעמיהס יך מיין אפאטער. מיך צום תורה לערענען אנצאיהפערן. איינסט איבערמאנגטע איהן דער צאהן, אונד שפראך צו מיר: זאג זאללען דענן אללע דיעזע אידישע נשטר, אין דענגן דיין הערץ הענגט, נכט דיר נגהרארן; איך שענקע מיין נאנצעס בעזיטצ-פהרנס דעם הייליגען שנפסעל. — אום יענע ציים דיענטע בייא מיינער אפאטער אין מאנן אוים דעם אבערן נאל-לעא. דאדורלבע האטטע מיינגס אפאטער דייא אהדע לאנגע טייא נעריינגע. אין ערב זין כפור פערלאנגטע ער זיינען לאהן, אום צו זיינגד אפמעלעע צוריקצוקהרען. איך האבע קיין נעלד שפראך מיין אפאטער. — זזאג מיר קאהן, — אויף דיעזעס האבע איך ניכט. — זזאג וויינג מיר איין פעלד פיר מיינען לאהן אן. — איך בעזיטצע קיינע פעלדער. — זזא נינ מיר מיינגס לאהנע ענפשפעכענד פיעה אוים דיינגן הערדען. — איך האבע קיינע הערד-דען — זזא נינ מיד מאבעל אדעי בעשטען. — איך האבע קיינע זאלבע. — דא קערהטע דער מאנן מיט לעערען הענדען אדע בעטיינבטעס הערצען צו דען זזיינגנגע צייטיך; ער האטטע דייא יאהרע אומגאנגס נעדענגען. — נאך סוכה נאהס מיין אפאטער איינגן בישעל מיט נאלד, ליעס דייא עזעל מיט שפייזען אונד נעפראנקע אונד אללער-ליא בעשמאנקיישען בעלאדען, אונד וואנדערטע נאך נאללעא צו זיינגס עהעמאלינגן קנעכטע; ער נאב דיעזעס זיינגן לאהן אונד דיא זעשאנקע. דיא ער פיר מיטגנבראכס האטטע. דאנן פאאנטע ער איהן וואס האטטע דוא אאן מיר נעדאכט. אלס איך דיא איינטאהר-לונג דיינגס לאהנעס פערזוייגעטע? — איך האטטע אנטוואָרטע יענגע, דוא זזיינגס נכט בייא מאטטע. דיין קאנן זזיא זזיינגס פערצעהנטעס. דיינע הערדען אונד דיינגע פעלדער זזיינגן פערזאהטעס. אונד אלס דוא מיר אויך מאבעל אונד בעטטען פערזוייגערטס, דא פערמוטהעטע איך. דוא האבעסט דיין נאנגעס בעגעטעטס דעם הייי-לינגן טעמפעל נעווידמעט. — פערוואהרע שפראך מיין אפאטער. דוא האטטס דאס רכטיגע נעפאהלטען; איך וואללטע דוירך איך אלכנגן נדר מיינגן זאהן הורקינס צווייגנגן. תורה צו לערענגן. אבער מיינע נעפאהרטטען מיס-בלליגטטען, וואס איך נעטהאן. אונד לאטטען מיינגן נדר וויא דוא מיך צום נוטען בעוואהרהיילס האטטס, זא מאנע אייגנס דער הערר דען וועלטאלס דיר אין מילדער רכטטער זיין. — מיר נון ערזיינגעטע יך דאס נעראדע נענענגטהיל; איך לעבטע נור פיר דיא פערזוואהלטונג שטען נשטר, אונד פערלאנגטס אאן מיינגן זאהנגן, דאס זזיא יך מיט דעמזעלבגן אייפער תורה לאנגזוהרטה-שאפט זזודרכן וואללטן זזיא איך. אבער מיין זאהן אליעזר וואללטע נכטס אלס תורה לערענגן. ער עגנאליעף מיר הייטלך אונד וואורדע אייגנער דער אפצייגנלכטטען שטילער אונזערעס נאפטען רבן זזוהנן בן זזאי.“

פאָלליטאָן.

יודא אונד ראָם.

(נ-טע אפטעזעצונג.)

דיא ראמער האבען דאס פאלגנדע דער קינסטע אונד דער יוידסטנשאפטען אאן דען נרייכען נעלעגנע אונד אין זיך איגענאמטען. אהדע פהילאָאפען פערזוויגען דיא אנבעשונג דער נאטעגע, דיא זזיי יס טהון. פלאטאָ אונד אריסטאטעלעס גלויבטען נכט אם דיא נאטטעע דעס אליטס. דיא נרייכיש פהילאָאפע נעוואהרטע דען מיינ-שען דיא פיירטע. נור דאס נאט אונד צו נרייבען וואס ער אלס פערנינפטיג ערקאנגט האט. וזיער דיא ער-האבענען זזיעזע נאפטען דענקטע אריסנ-נאמטען, דער קאנן יך אן אללען לאנגען דעם לעבענגס צווייגטאנדען; ער איזט דער איינציגע פייינ; ער זזיירד דיא איסטערע פארם דער דיינגע אאן דעם זזיעזען דערזעל-בען שיידען. זא זזיילל איך דענן אויך פיר מיין פאלק נור דערן דער נאטטעלבטעדע. דען נלויבען אן דען איינציגען נאטטע. אפטטענטאלטטען וויססען. אים אביבינען מאנ אין יעדער זיין שהון אונד דענקען דען פערהאלט-נוסטען אנפאסטטע.“)

„„אונד מיינטטס דוא, דער נלויבע אן דען איינציגען נאטטע קאנגטע ערהאלטען וזוידרען אונד קאנגטע אונס צום נאטטעס-פאלקע מאכען בעפאלגונג דעם נאטטטעזעטצעס?“„

„„חל האם רעכט“, נעהט דער אלטע הורקינס דאז וואר“. „וזיר זזודען מוססען יודען בלייבען. דאס שטעקט שאן אין אונזערע בלוטע. אונד זזיינגן אינמאל אין נע-שלעכט זזיך זזאן דער נאטטטעלטערע אבזוזענדעס. זזא קערהטע דאס פאלגנדע מיט מיס זזא נאטטעיער לוסט צו

דעם אלטען ערבהיילע ישראלס צוריק, איך קאנן דא-פאן אין מעריקווירדיגעס בייسשפיעל ערצעהלען. מיין אפאטער ז"ל, וואר איין פראممער הייליגער אונד געלעהר-טער מאנן, ער וואר אין שלעי פאס נראסען הלל זיין נראפסער מוممער וואר, דאס אך. זיין אייניגער זאהן מיך נכט דער פאראפשונג דער נאטטטעלטערע דעשעפ-אפטטע. מיין אפאטער האטטע דיא פערוואלטונג אונזערער נשטער פערנהלאסטע. ער האטטע יא נור זיין פיר דאז שטודיאם דער תורה אונד פיר דיא דאנצאלטטעטע ער-פיללונג אללער רעליגיאזן אפערשיטען; איך דאנקע דאס האבע איינע פראקטישען פערשאנד, אונד פ מאהס מיר ווערה. דאס אונזערע שאנע נשטר אונז נא נערענגען ערשאנע נראבסטן; איך ווידמעטע מיך דער לאנדווירטה-שאפט אונד נראבסטע מיינע צ ייט פאן מאנגונג פריה ביז אבענדס שפאט אם פעלד אונד וואלד. דיא שטאלל אונד שטייכער. פערגענגען בעמיהס יך מיין אפאטער. מיך צום תורה לערענען אנצאיהפערן. איינסט איבערמאנגטע איהן דער צאהן, אונד שפראך צו מיר: זאג זאללען דענן אללע דיעזע אידישע נשטר, אין דענגן דיין הערץ הענגט, נכט דיר נגהרארן; איך שענקע מיין נאנצעס בעזיטצ-פהרנס דעם הייליגען שנפסעל. — אום יענע ציים דיענטע בייא מיינער אפאטער אין מאנן אוים דעם אבערן נאל-לעא. דאדורלבע האטטע מיינגס אפאטער דייא אהדע לאנגע טייא נעריינגע. אין ערב זין כפור פערלאנגטע ער זיינען לאהן, אום צו זיינגד אפמעלעע צוריקצוקהרען. איך האבע קיין נעלד שפראך מיין אפאטער. — זזאג מיר קאהן, — אויף דיעזעס האבע איך נכט. — זזא זזיינג מיר איין פעלד פיר מיינען לאהן אן. — איך בעזיטצע קיינע פעלדער. — זזא נינ מיר מיינגס לאהנע ענפשפעכענד פיעה אוים דיינגן הערדען. — איך האבע קיינע הערד-דען — זזא נינ מיד מאבעל אדעי בעשטען. — איך האבע